

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษี

ในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

Personal Income Tax Planning for Taxpayers in Sang Khom Municipal Area, Udon Thani Province

ธนพร พักสันเทียะ*¹ และ สุพจน์ สุกุลแก้ว²

Thanapron Puksuntea*¹ and Supoj Sakulkaew²

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาบริหารธุรกิจ (การเงิน) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี¹

Undergraduate Student, Business Administration (Finance), Udon Thani Rajabhat University¹

อาจารย์ สาขาบริหารธุรกิจ (การเงิน) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี²

Faculty Member, Department of Business Administration (Finance), Udon Thani Rajabhat University²

*Corresponding author, e-mail: 60040423112@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) คุณลักษณะส่วนบุคคลและวิธีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี (2) ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี และ (3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 76 ราย สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบไคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.60) สถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 55.30) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสูงสุด (ร้อยละ 44.88) ประกอบอาชีพค้าขายสูงสุด (ร้อยละ 81.52) ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านภาษีเพียง 1 ช่องทาง (ร้อยละ 81.60) มากกว่า 1 ช่องทาง (ร้อยละ 19.40) มีวิธีเสียภาษี ดังนี้ (1) มีเงินได้พึงประเมิน 1 ประเภท (ร้อยละ 81.6) มากกว่า 1 ประเภท ร้อยละ 18.4 (2) ผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน (ร้อยละ 57.90) ยื่นเองตามแบบ ภ.ง.ด.91 (ร้อยละ 28.90) ภ.ง.ด.90 (ร้อยละ 13.20) (3) จำนวนภาษีโดยแยกจำนวนระหว่างสามี-ภรรยา (ร้อยละ 97.40) นำเงินได้ของสามีภรรยามารวมกันคำนวณภาษี (ร้อยละ 2.60) (4) ใช้สิทธิหักลดหย่อนตามแนวทางการวางแผนภาษี โดยหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ตามกฎหมายกำหนดสูงสุด (ร้อยละ 28.6) ออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเกินร้อยละ 3 ของเงินเดือน ร้อยละ 16.7 (5) เลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 62.00) ไม่เลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 38.00) (6) ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปีทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 65.8) ยื่นชำระภาษีสิ้นปีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ (ร้อยละ 34.20) และ (7) ชำระภาษีสิ้นปี 2562 ภายในมีนาคม 2563 (ร้อยละ 60.50) ภายในเดือนสิงหาคม 2563 (ร้อยละ 23.76) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง (ร้อยละ 27.25) มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (ร้อยละ 47.25) มีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ (ร้อยละ 27.25) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพประเภทเงินได้พึงประเมิน และแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี

คำสำคัญ: การวางแผนภาษี, ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

Abstract

This research aimed to investigate the personal characteristics and how individuals in Sang Khom Municipal Area, Udon Thani province pay their personal income tax, to gain knowledge and understanding in personal income tax planning, and to study factors related to knowledge and understanding in personal income tax planning. A

questionnaire was employed as a research instrument. The subjects in this study were 76 taxpayers in Sang Khom Municipal Area of Udon Thani province selected by using a simple random sampling. The statistical data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and Chi-Squared test. The findings revealed that the majority of taxpayers were females (73.60%), married (55.3%) had a high school diploma (44.8%), earned a living as a trader (81.52%), received tax news via 1 channel (81.6%), and more than 1 channel (19.40%). Their tax payments were as follows: (1) One category of assessable income (81.6%) and more than one category (18.4%), (2) taxpayers were assessed by the officials (57.9%), filing the P.N.D. 91 form (28.9%), and the P.N.D. 90 form (13.2%), (3) separate tax calculation for married couples (97.4%) and joint tax calculation (2.6%), (4) exercising the right regarding tax exemption for life insurance premiums as specified by law (28.6%), money-saving in the Provident Fund exceeding 3% of salary (16.7%), (5) selecting the withholding tax option (62%) and not selecting the withholding tax option (38%), (6) filing the annual tax payment form online (65.8%) and the annual tax payment form at the local Revenue Office (34.2%), (7) paying 2019 taxes in March 2020 (60.5%), in August 2020 (23.76%). Taxpayers on average were knowledgeable about personal income tax planning at a moderate level. Among these, 27.25% of the taxpayers had a high level of knowledge and understanding, 47.25% of them had a moderate level of knowledge and understanding, and 27.25% of them had a low level of knowledge and understanding. Factors related to knowledge and understanding of personal income tax planning that were statistically significant at the .05 level included occupations, types of assessable income, and end of year tax payment form.

Keywords: Tax Planning, Personal Income Tax

บทนำ

การวางแผนการเงินส่วนบุคคลตามแนวทางของสมาคมที่วางแผนการเงินไทย (2557) แบ่งออกเป็น 5 ส่วนดังนี้ 1) การวางแผนการลงทุนเพื่อสร้างเงินลงทุนให้เติบโตตามเป้าหมายภายใต้ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 2) การวางแผนประกันภัย เพื่อป้องกันความเสี่ยงในชีวิต และทรัพย์สิน 3) การวางแผนเพื่อวัยเกษียณ สำหรับคุณภาพชีวิตที่ดีหลังเกษียณ 4) การวางแผนภาษี เพื่อจัดการภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมายและใช้สิทธิประโยชน์เพื่อประหยัดภาษีสูงสุดและ 5) การวางแผนมรดก เพื่อส่งต่อทรัพย์สินให้ทายาทได้ตรงตามความต้องการสำหรับการวางแผนภาษีที่สำคัญของบุคคล คือ การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพื่อจัดการภาษีให้ถูกต้อง และสามารถประหยัดภาษีทำได้ 2 แนวทาง (โชคชัย เดชรอด, 2560) คือ การทำเงินได้สุทธิให้ลดลง และการเลือกเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า สำหรับการทำให้เงินได้สุทธิลดลง มี 3 วิธีการ 1) ทำให้เงินได้พึงประเมินที่นำมาใช้คำนวณภาษีลดลง โดยการแยกคำนวณภาษีระหว่างสามีและภรรยา การแตกหน่วยภาษี การไม่นำเงินได้จากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยในปีเดียวกับปีที่มีเงินได้ 2) การเพิ่มค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษี และ 3) การเพิ่มค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษี ซึ่งการเพิ่มค่าลดหย่อนทำได้โดยเพิ่มรายจ่ายที่มีลักษณะเป็นการออมและการลงทุนในกองทุนต่าง ๆ อันเปรียบเสมือนเงินฝากระยะยาว การทำประกันชีวิตเพื่อหลักประกันชีวิตที่มั่นคงให้กับบุตรหลานในยามที่ผู้เป็นพ่อแม่จากไปไม่มีวันกลับ ตลอดจนการเลี้ยงดูบุตรอีกอันเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว และบริจาคเพื่อการกุศลและประโยชน์สาธารณะตามหลักคุณธรรม จริยธรรม การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยการเพิ่มค่าลดหย่อนต่าง ๆ นอกจากประโยชน์ในการประหยัดภาษีของบุคคลธรรมดาแต่ละรายแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมค่านิยมที่ดีอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมระยะยาว สำหรับการเลือกเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าเป็นการเปิดโอกาสสำหรับเงินได้พึงประเมินบางประเภทให้เลือกเสียภาษีได้ โดยเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย หรือนำไปคำนวณรวมกับเงินได้อื่น เพื่อคำนวณภาษีสิ้นปีก็ได้ แล้วแต่ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเห็นว่าอย่างไรจะประหยัดภาษีมากกว่ากัน

แต่อย่างไรก็ตามภาษีอากรเป็นบทบัญญัติกฎหมายตามประมวลรัษฎากรที่มีความซับซ้อน ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้บุคคลธรรมดาโดยทั่วไปอาจไม่เข้าใจลึกซึ้งและไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง หลักเกณฑ์ วิธีการตามกฎหมายกำหนด จึงขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง อันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการวางแผนภาษี จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิธีการเสียภาษีตลอดจนความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาด

เทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานีทุกสาขาอาชีพ เนื่องจากอำเภอสร้างคอมมีความโดดเด่นในเรื่องตลาดปลา ที่มีสินค้าเกษตร สัตว์น้ำสด สัตว์น้ำแปรรูป อาหารแห้ง จำหน่ายตลอดปี มีรายได้หมุนเวียนในตลาดไม่น้อยกว่าเดือนละ 300,000 บาท ตลอดจน ปัจจุบันอำเภอสร้างคอมได้รับการส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวแหล่งใหม่ของจังหวัดอุดรธานี คือ "ล่องแพอ่างน้ำพาน" ที่มีเงิน หมุนเวียนจากการท่องเที่ยว ไม่น้อยกว่าเดือนละ 1.5 ล้านบาท (การท่องเที่ยวอุดรธานี, 2563) รายได้ดังกล่าวได้กระจายไปสู่ ประชาชนในอำเภอโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยในเขตตลาดเทศบาลสร้างคอม อันเป็นใจกลางของอำเภอ ส่งผลให้ผู้มีรายได้มีภาวะภาษีเพิ่มขึ้น เพื่อนำผลวิจัยให้กรมสรรพากร นำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีที่ถูกต้องให้กับผู้เสียภาษีได้ อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะส่วนบุคคลและวิธีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบคุณลักษณะส่วนบุคคลและวิธีเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
2. ทราบระดับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี
3. ทราบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
4. ผลจากการวิจัยใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการอบรมสำหรับพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี ตลอดจนผู้มีหน้าที่เสียภาษีโดยทั่วไป ให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรที่ใช้ ได้แก่ ผู้มีหน้าที่เสียภาษีในเขตตลาดเทศบาลตำบลสร้างคอม จังหวัดอุดรธานี จำนวน 95 ราย (นายญาณวุฒิ สร้างคำ, 2563) ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตร Yamane ระดับความเชื่อมั่น .05 สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่ทดแทนจำนวน 76 ราย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ การศึกษา อาชีพ ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารด้านภาษีอากรจำนวน 4 ข้อคำถาม เป็นคำถามให้เลือกตอบจำนวน 4 ข้อคำถาม 2) วิธีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประกอบด้วย ประเภทเงินได้พึงประเมิน แบบรายการใช้ยื่นชำระภาษีสิ้นปี วิธีคำนวณภาษีสิ้นปี การใช้สิทธิหักลดหย่อน การเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย สถานที่ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี ระยะเวลาในการยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี เป็นคำถามให้เลือกตอบจำนวน 7 ข้อคำถาม 3) ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นคำถามให้เลือกตอบวัดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษี 4 ด้าน ได้แก่ 1) การทำให้เงินได้พึงประเมินที่ใช้ในการคำนวณภาษีลดลง 2) การเพิ่มค่าใช้จ่าย 3) การเพิ่มค่าลดหย่อน และ 4) การเลือกเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า จำนวน 20 ข้อคำถาม ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเทศบาลตำบลบ้านโคก อำเภอสร้างคอม ที่มีปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมดได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ .812

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยด้านภาษีอากร ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้วิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ การศึกษา อาชีพ ช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ประเภทเงินได้พึงประเมิน แบบรายการใช้ยื่นชำระภาษีสิ้นปี วิธีคำนวณภาษีสิ้นปี การใช้สิทธิหักลดหย่อน การเลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย สถานที่ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี ระยะเวลาในการยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี และความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรศาสตร์ 3 กลุ่มที่เป็นอิสระจากกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 (1) ใช้ในการวิเคราะห์ เพศ การศึกษา อาชีพ ช่องทางการรับรู้ข่าวสารด้านภาษีอากร ประเภทเงินได้พึงประเมิน วิธีการคำนวณภาษี การใช้สิทธิหักลดหย่อน การเลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย สถานที่ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี ระยะเวลาในการยื่นแบบภาษีสิ้นปี กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยผู้วิจัยได้แปลค่าตัวแปรความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีระดับการวัดในระดับช่วงสากล (Interval Scale) ให้เป็นตัวแปรที่มีระดับการวัดระดับอันดับสากล (Ordinal Scale) จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ (0-10 คะแนน) 2) ความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง (11-13 คะแนน) 3) ความรู้ความเข้าใจในระดับสูง (14-20 คะแนน) แล้วจึงนำเข้าสู่การวิเคราะห์

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีหน้าที่เสียภาษี เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.60) สถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 55.3) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสูงสุด (ร้อยละ 44.88) ประกอบอาชีพค้าขายสูงสุด (ร้อยละ 81.52) ได้รับข้อมูลข่าวสารเพียง 1 ช่องทาง ร้อยละ 81.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านภาษีอากรมากกว่า 1 ช่องทาง ร้อยละ 18.40

2. ผู้มีหน้าที่เสียภาษี มีวิธีเสียภาษีสิ้นปีโดย 1) มีเงินได้พึงประเมิน 1 ประเภท (ร้อยละ 81.6) มากกว่า 1 ประเภท (ร้อยละ 18.4) 2) ผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน (ร้อยละ 57.9) ยื่นเองตามแบบ ภ.ง.ด.91 (ร้อยละ 28.9) ภ.ง.ด.90 (ร้อยละ 13.2) 3) คำนวณภาษีโดยแยกคำนวณระหว่างสามี-ภรรยา (ร้อยละ 97.4) นำเงินได้ของสามีและภรรยามารวมกันคำนวณภาษี (ร้อยละ 2.6) 4) ใช้สิทธิหักลดหย่อนตามแนวทางการวางแผนภาษี โดยหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ตามกฎหมายกำหนดสูงสุด (ร้อยละ 28.6) ออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเกินร้อยละ 3 ของเงินเดือน ร้อยละ 16.7 5) เลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 89.4) ไม่เสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 10.6) 6) ยื่นแบบชำระภาษีสิ้นปีที่สำนักงานสรรพากร

พื้นที่ (ร้อยละ 34.2) ชำระภาษีทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 65.8) และ 7) ชำระภาษีภายในมีนาคม 2563 (ร้อยละ 60.5) ชำระภาษีภายในสิงหาคม 2563 (ร้อยละ 23.76)

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{x} = 12.18, S.D. = 2.96) เมื่อแบ่งเป็นกลุ่ม มีความรู้ความเข้าใจระดับสูง (14-20 คะแนน) (ร้อยละ 25.50) มีความรู้ความเข้าใจระดับปานกลาง (11-13 คะแนน) (ร้อยละ 47.25) มีความรู้ความเข้าใจระดับต่ำ (0-10 คะแนน) ร้อยละ 27.25 (ตารางที่ 1) เมื่อแบ่งความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ความรู้ความเข้าใจเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ คือ 1) การทำให้เงินได้พึงประเมินลดลง (\bar{x} =3.60) 2) การเพิ่มค่าใช้จ่าย (\bar{x} =2.88) 3) การเลือกเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า (\bar{x} = 2.85) และ 4) การเพิ่มค่าลดหย่อน (\bar{x} =2.81) (ตารางที่2)

ตารางที่ 1 ร้อยละของผู้มีหน้าที่เสียภาษีจำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ระดับความรู้ความเข้าใจ	ร้อยละ
ระดับต่ำ (0-10)	27.25
ระดับปานกลาง (11-13)	47.25
ระดับสูง (14-20)	25.50
รวม	100
\bar{x} =12.18 ,S.D.=2.96 ,Max=20, Min=0	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

การวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 4 ด้าน	\bar{x}	S.D.	ลำดับ
1 การทำให้เงินได้พึงประเมินลดลง	3.60	1.00	1
2 การเพิ่มค่าใช้จ่าย	2.88	1.13	2
3 การเพิ่มค่าลดหย่อน	2.81	1.12	4
4 การเลือกเสียภาษีในอัตราที่ต่ำกว่า	2.85	1.04	3

เมื่อวิเคราะห์คำถามรายข้อ ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ด้านการเพิ่มค่าลดหย่อน พบว่า มีผู้ตอบถูกไม่ถึงร้อยละ 50 จำนวน 3 ข้อคำถาม จากจำนวนทั้งหมด 5 ข้อคำถาม ได้แก่ ข้อ 12 ค่าฝากครรภ์ จะนำมาหักลดหย่อนภาษีได้ก็ต่อเมื่อเด็กในครรภ์ต้องคลอดและมีชีวิตอยู่ มีผู้ตอบถูกเพียง (ร้อยละ 32.20) ข้อ 13 “เบี้ยประกันชีวิตที่นำมาใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีได้ต้องเป็นไปตามที่จ่ายจริง แต่ปีละไม่เกิน 500,000 บาท” มีผู้ตอบถูกเพียง (ร้อยละ 48.00) ข้อ 14 “สิทธิประโยชน์ทางภาษีของผู้ซื้อกองทุน RMF จะต้องถือหุ้นไว้ จนครบอายุ 60 ปี” มีผู้ตอบถูกเพียง (ร้อยละ 47.00)

เนื่องจากการหักลดหย่อนค่าฝากครรภ์เป็นกฎหมายใหม่มีผลบังคับใช้ในปี 2561 ส่วนกองทุน RMF และการลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงในรายละเอียดบ่อยครั้ง และมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีตอบผิดเกินร้อยละ 50 อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันต์กนิษฐ์ จุรัตน์ และวาสนา จรุงศรีชิติกำจร (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการพัฒนา ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันธิตา ดอนบรรเทา (2560) ศึกษาปัญหาและสาเหตุการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในตำบลลานดอกไม้ตัก พบว่า ปัญหาความรู้ความเข้าใจ ด้านค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อน ภาษีรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เบี้ยประกันชีวิต

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ ประเภทเงินได้พึงประเมิน แบบรายการชำระภาษีสิ้นปี กล่าวคือ ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับสูงมากกว่าอาชีพอื่น สำหรับผู้ประกอบการส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการค้าขายสินค้า มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับต่ำ สูงสุด ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระมีลักษณะงานที่ยาก ความรับผิดชอบสูงกว่าอาชีพอื่นจึงมักมีรายได้สูง มีสมาคมวิชาชีพคอยควบคุมจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพและ

ให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการเตรียมการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา นอกจากนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระส่วนใหญ่เป็นนักบัญชี และนายความที่มีหน้าที่งานเกี่ยวข้องกับกฎหมายภาษีอากรโดยตรง จึงมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับสูงกว่าอาชีพอื่น อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริมา บุรณ์กุล, ธนาศักดิ์ ช่างระโท และอัจฉรา ชินนิยมพาณิชย์ (2563) พบว่า ผู้มีอาชีพอิสระมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสูงกว่าผู้มีอาชีพเจ้าของกิจการ พนักงานบริษัท อาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร สังคมเมฆ (2553) พบว่า ผู้ที่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ผู้มีอาชีพเจ้าของกิจการหรือค้าขาย และผู้มีเงินได้พึงประเมินเพียงมากกว่า 1 ประเภท มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับสูงกว่าผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทเดียว นอกจากนั้น ผู้ที่ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปีโดยใช้แบบ ภ.ง.ด.90 มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ในระดับสูง ผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับต่ำ เนื่องจาก ผู้ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปีโดยใช้แบบ ภ.ง.ด.90 คือผู้มีเงินได้ที่มิใช่เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 เพียงรายการเดียว อาจเป็นผู้มีเงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 และประเภทอื่นรวมด้วย หรือมีเงินได้พึงประเมินเพียงประเภทเดียวที่มิใช่เงินได้พึงประเมินประเภทที่ 1 ผู้มีเงินได้พึงประเมินมากกว่า 1 ประเภท และยื่นแบบรายการชำระสิ้นปีโดยใช้แบบ ภ.ง.ด. 90 ส่วนใหญ่จึงมีรายได้สูง มีความคล่องตัวสูง รับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน จึงมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับสูง ส่วนผู้มีหน้าที่เสียภาษีที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน อันหมายถึง ให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรเป็นผู้ประเมินจัดเก็บ เพราะไม่มีหลักฐานแสดงรายได้รายจ่ายที่ชัดเจน เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับต่ำ หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอ (ตารางที่3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ ¹
อาชีพ	26.88*
ประเภทเงินได้พึงประเมิน	18.80*
แบบรายการชำระภาษีสิ้นปี	86.29*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, 1 = การทดสอบไคสแควร์

สรุป

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 73.60) สถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 55.3) มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสูงสุด (ร้อยละ 44.88) ประกอบอาชีพค้าขายสูงสุด (ร้อยละ 81.52) ได้รับความรู้ด้านภาษีอากรเพียง 1 ช่องทาง (ร้อยละ 81.6) มากกว่า 1 ช่องทาง (ร้อยละ 19.40) มีวิธีเสียภาษี ดังนี้ 1) มีเงินได้พึงประเมิน 1 ประเภท (ร้อยละ 81.6) มากกว่า 1 ประเภท (ร้อยละ 18.4) 2) ผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน (ร้อยละ 57.9) ยื่นเองตามแบบ ภ.ง.ด.91 (ร้อยละ 28.9) ภ.ง.ด.90 (ร้อยละ 13.2) 3) คำนวณภาษีโดยแยกคำนวณระหว่างสามี-ภรรยา ร้อยละ 97.4 นำเงินได้ของสามีภรรยามารวมกันคำนวณภาษี (ร้อยละ 2.6) 4) ใช้สิทธิหักลดหย่อนตามแนวทางการวางแผนภาษี โดยหักลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตรูปแบบต่าง ๆ ตามกฎหมายกำหนดสูงสุด (ร้อยละ 28.6) ออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเกินร้อยละ 3 ของเงินเดือน ร้อยละ 16.7 5) เลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 62.00) ไม่เลือกเสียภาษีตามวิธีถูกหัก ณ ที่จ่าย (ร้อยละ 38.00) 6) ยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปีทางอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 65.8) (6) ยื่นชำระภาษีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ (ร้อยละ 34.2) 7) ชำระภาษีสิ้นปี 2562 ภายในมีนาคม 2563 (ร้อยละ 60.5) ภายในเดือนสิงหาคม 2563 (ร้อยละ 23.76) ผู้มีหน้าที่เสียภาษีมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อาชีพ ประเภทเงินได้พึงประเมิน และการยื่นแบบรายการชำระภาษีสิ้นปี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดย เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มค่าลดหย่อน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยเฉพาะที่เป็นกฎหมายออกใหม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้มีอาชีพประกอบกิจการส่วนตัวประเภทค้าขายมีเงินได้พึงประเมินจากการค้าขายรายการเดียว และ ผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมินมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผนเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระดับต่ำ กรมสรรพากรจึงควรประชาสัมพันธ์เชิงรุกสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในระเบียบ แนวปฏิบัติ ข้อกฎหมายใหม่ ๆ ให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยเฉพาะกลุ่มแม่ค้าพ่อค้าที่มีเงินได้พึงประเมินประเภทเดียว และผู้ที่ชำระภาษีโดยให้เจ้าพนักงานเป็นผู้ประเมิน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลในระดับเทศบาลตำบล จึงควรวิจัยการวางแผนภาษีให้ครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มอาชีพกว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวเมืองอุดรธานี. (2563). แหล่งท่องเที่ยวอำเภอสร้างคอม. ค้นเมื่อ 10 กันยายน 2563, จาก www.nasaardlocal.go.th

กัณฑ์นิษฐ์ จุรัตน์ และวาสนา จรุงศรีโชติกำจร. (2562). แนวทางการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชน: ใน *ประชุมวิชาการระดับชาติชาติครั้งที่ 8 และนานาชาติครั้งที่ 1 "วิทยาการจัดการวิชาการ 2019 การจัดการนวัตกรรมสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน"* (น. 252-262). นครสวรรค์: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

โชคชัย เดชรอด. (2560). *กฎหมายธุรกิจและภาษีอากร*. คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ญาณวุฒิ สร้างคำ. (10 กันยายน, 2563). จำนวนผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างคอม.

[บทสัมภาษณ์]

สมาคมนักวางแผนทางการเงิน. (2557). *แนวทางการวางแผนทางการเงิน*. ค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2562, จาก www.tfpa.or.th
สายสมร สังข์เมฆ. (2553). *ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต* (รายงานการวิจัย), มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

สิริมา บุรณ์กุล,ธนาศักดิ์ ชัยกระโทก และอัจฉรา ชินนิยมพาณิชย์. (2563). *ความรู้ความเข้าใจในการวางแผนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประชาชนในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี*. ใน *ประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติราชธานีวิชาการ ครั้งที่ 5* (น. 252-262). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.

อนันธิตรา ดอนบันเทา. (2560). ปัญหาและสาเหตุการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในตำบลลานดอกไม้ตก. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4* (น.614-620). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.